

Hallitus**AIKA
PAIKKA**Tiistai 24.08.2021 klo 09:00 -
Sähköinen kokous**ASIAT**

§	Otsikko	Sivu
78	Kokouksen järjestäytyminen	2
79	Bussiliikenteen tarjouskilpailun 54/2021 järjestäminen	3
80	Liikennöitsijöille maksettava lisäkorvaus bussikaluston tehokkaammasta sisäpuhdistuksesta 1.9.2021 alkaen	6
81	Asiakkaiden suositteluhaluus joukkoliikenteessä kesäkuussa 2021	7
82	Joukkoliikenteen kaluston laatututkimus keväällä 2021	8
83	Lausunnon antaminen valtion väyläverkon investointiohjelmasta vuosille 2022–2029	10
84	Tietosuojavastaavan varahenkilön nimeäminen	12
85	Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 21.1.2020 § 5 koskien nivelsähköbussiliikenteen aloittamista linjoilla 18 ja 39	13
86	Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 25.5.2021 § 56 koskien yksinoikeuden myöntämistä tarjouskilpailun 53/2021 voittaneille liikennöitsijöille	14
87	Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset, Tiinanen	16
88	Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset, Fagerström	18
89	Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset, Peuhkuri	21
90	Kuntalain mukaista otto-oikeutta varten toimitetut päätökset	26
91	Tiedoksi merkittävät asiat	27
92	Muut asiat ja seuraava kokous	29

78
Kokouksen järjestäytyminen

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen p. 040 827 1158

Ehdotus Hallitus päättää

- a) todeta kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi sekä
- b) valita pöytäkirjantarkastajaksi Sirpa Hertellin (varalla Ville Ylikahri).

Päätös

79**Bussiliikenteen tarjouskilpailun 54/2021 järjestäminen**

247/08.01.01.00/2021 [Bussiliikenteen tarjouskilpailu K54/2021]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelijat Osastonjohtaja Tero Anttila, p. 050 555 2932 ja
ryhmäpäällikkö Mika Häyrynen, p. 09 4766 4295

HSL käynnistää elokuussa 2021 bussiliikenteen tarjouskilpailun, johon sisältyy Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Kirkkonummella ja Siuntiossa liikennöitäviä linjoja, joiden nykyiset liikennöintisopimukset päättyvät elokuussa 2022 ja vuoden 2022 lopussa.

Kilpailutettavassa liikenteessä on kuusi kilpailukohdetta (274 – 279). Kilpailukierroksen liikenteen laajuus on vuositasolla noin 6,1 miljoonaa linjakilometriä. Kilpailutettavaan liikenteeseen tarvitaan arkipäivänä 82 bussia. Kilpailutettavan liikenteen osuus on noin 6,8 prosenttia HSL:n tilaaman bussiliikenteen automäärästä ja 6,7 prosenttia linjakilometreistä.

HSL:n järjestämässä bussiliikenteessä ajetaan tällä hetkellä vuositasolla noin 91 milj. linjakilometriä ja liikenteeseen tarvitaan arkipäivinä enimmillään noin 1 171 autoa.

Tarjouskilpailuun 54/2021 sisältyvä liikenne

Kohde 274

linjat	522	Leppävaara – Pähkinärinne – Vantaankoski
	555	Keilaniemi (M) – Aalto-Yliopisto (M) – Leppävaara – Martinlaakso

Kohteen 274 liikennöintiin tarvitaan 11 tyyppin C linja-autoa. Kohteen vuotuinen suorit määrä on noin 0,8 miljoonaa kilometriä.

Kohde 275

linjat	565	Myyrmäki – Jupperi – Jorvi – Espoon keskus
	565B	Myyrmäki – Jupperi – Kolkekannas

Kohteen 275 liikennöintiin tarvitaan kahdeksan kappaletta tyyppien A2 ja C linja-autoja. Kohteen vuotuinen suorit määrä on noin 0,6 miljoonaa kilometriä.

Kohde 276

linjat	839(K)	Rapuojantie – Östersundom – Puroniitty
	719	Nybygget – Hakunila
	713	Kuninkaanmäki – Hakunila - Vaarala

Kohteen 276 liikennöintiin tarvitaan neljä MiniB -tyypin linja-autoa. Kohteen vuotuinen suorit määrä on noin 0,2 miljoonaa kilometriä.

Kohde 277
linja 59 Sompasaari – Pasila – Malminkartano

Kohteen 277 liikennöintiin tarvitaan 18 tyyppin C linja-autoa. Kohteen vuotuinen suorit määrä on noin 1,1 miljoonaa kilometriä.

Kohde 278 linja 500 Itäkeskus – Pasila - Munkkivuori

Kohteen 278 liikennöintiin tarvitaan 15 tyyppin C linja-autoa. Kohteen vuotuinen suorit määrä on noin 1,0 miljoonaa kilometriä.

Kohde 279
linjat

171	Matinkylä – Masala – Kirkkonummi
171Z	Matinkylä – Kirkkonummi
172	Matinkylä – Masala – Kirkkonummi – Kantvik
173Z	Matinkylä – Kirkkonummi – Kantvik – Upinniemi
173K	Matinkylä – Sarvvik – Masala – Kirkkonummi – Kantvik – Upinniemi
173N	Kamppi – Masala – Kirkkonummi – Kantvik – Upinniemi
175	Matinkylä – Masala – Jorvas
175V	Matinkylä – Jorvas
181(K)	Kirkkonummi – Siuntio
182(A)	Kirkkonummi – Siuntio
901(K)	Luoma – Masala – Jorvaksentie – Hirsala
902(K)	Pikkalan tehdas - Kirkkonummi - Porkkala
903(K)	Kirkkonummi – Hila
904	Kirkkonummi – Kantvik
906	Luoma – Masala – Kauhala
907	Kirkkonummi – Veklahti – Lapinkylä – Veikkola
908(K)	Kirkkonummi – Evitskog – Kylmäla – Veikkola – Kaislampi
909(K)	Veikkola – Lapinkylä – Kauhala
911	Kauklahti – Masala – Kirkkonummi

Kohteen 279 liikennöintiin tarvitaan yhteensä 26 kappaletta tyyppien A1, A2 ja C linja-autoja. Kohteen vuotuinen suorit määrä on noin 2,4 miljoonaa kilometriä.

Tarjottava linja-autokalusto

Tarjouskilpailuun sisältyviä linjoja liikennöidään MiniB-tyypin pienkalustobusseilla, kaksiakselisilla A1- ja A2-tyypin linja-autoilla sekä kolmiakselisilla C-tyypin linja-autoilla. Kohteita 277 ja 278 liikennöidään sähköbusseilla. Lisäksi kohteessa 279 edellytetään, että vähintään 40 prosenttia talviviikon kilometreistä on ajettava sähkölinja-autoilla.

Sopimukset

Kohteiden 274 ja 275 sopimuskaudet ovat yhden vuoden mittaisia ja sopimukseen sisältyy lisäksi mahdollisuus enintään yhden (1) vuoden jatko-optioon. Kohteen 276 sopimus on viiden (5) vuoden mittainen ja sopimukseen sisältyy lisäksi mahdollisuus enintään kahden (2) vuoden jatko-optioon. Kohteiden 277, 278 ja 279 sopimuskaudet ovat seitsemän (7) vuoden mittaisia ja sopimukseen sisältyy lisäksi mahdollisuus enintään kolmen (3) vuoden jatko-optioon. Optioilla voidaan sovittaa sopimusten jatkaminen linjaston ja kilpailukohteiden tuleviin muutoksiin.

Kohteiden 274, 275 ja 276 sopimukset alkavat elokuussa 2022. Kohteiden 277, 278 ja 279 sopimukset alkavat vuoden 2023 alussa.

Hallintosäännön 7 §:n kohdan 8 mukaan hallitus päättää hankinnoista.

Ehdotus

Hallitus päättää

a) järjestää bussiliikenteen tarjouskilpailun 54/2021 esittelyosassa mainitussa kohteissa 274, 275, 276, 277, 278 ja 279 siten, että tarjouskilpailu voidaan ratkaista hallituksessa marraskuussa 2021;

b) että kohteiden 274 ja 275 sopimuskausi on yksi (1) vuosi. Kohteiden jatko-optiokaudet voivat olla enintään yksi (1) vuotta;

c) että kohteen 276 sopimuskausi on viisi (5) vuotta. Kohteen jatko-optiokausi voi olla enintään kaksi (2) vuotta;

d) että kohteiden 277, 278 ja 279 sopimuskausi on seitsemän (7) vuotta. Kohteiden jatko-optiokaudet voivat olla enintään kolme (3) vuotta;

e) valtuuttaa toimitusjohtajan hyväksymään vähäisiä muutoksia kilpailukierroksen kohteiden määrittelyyn ja sopimusehtoihin.

Päätös

80

Liikennöitsijöille maksettava lisäkorvaus bussikaluston tehokkaammasta sisäpuhdistuksesta 1.9.2021 alkaen

221/08.01.01.01/2020 [Koronaepidemian vuoksi tehdyt bussiliikenteen muutossopimukset]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Osastonjohtaja Tero Anttila, p. 050 555 2932 ja
Ryhmäpäällikkö Mika Häyrynen, p. 040 505 5294

Hallitus on kokouksissaan 2.7.2020 § 130 ja 15.12.2020 § 200 päättänyt korvata bussiliikennöitsijöille kaluston lisäsiivouksesta ja desinfiointista 100 euroa/bussi/kk (A1-, A2- ja C-kalustotyytit) ja 50 euroa/bussi/kk (MiniB-kalustolle) (alv 0%). Toimitusjohtajan valtuuksilla lisäkorvausta on voitu jatkaa 31.08.2021 saakka.

Koronapandemian edelleen jatkuessa on Traficommin ohjeistuksen mukaisesti katsottu tarpeelliseksi jatkaa bussien tehostettua sisäpuhdistamista. Sisäpuhdistuksen keston tarve riippuu koronatilanteen kehittymisestä. Liikennöitsijöiden kanssa on sovittu siivouksen päättämiseksi yhden kuukauden irtisanomisaika. Lisäsiivouksesta maksettava korvaus on talviliikennekaudella noin 120 000 euroa/kk.

Ehdotus Hallitus päättää korvata bussiliikennöitsijöille kaluston lisäsiivouksesta ja desinfiointista 100 euroa/bussi/kk (A1-, A2- ja C-kalustotyytit) ja 50 euroa/bussi/kk (MiniB-kalustolle), alv 0%, 1.9.2021 alkaen tarvittaessa enintään talviliikennekauden 2021-2022 loppuun saakka. Toimenpiteet ja sisäpuhdistuksen kesto määritellään tarkemmin yhdessä liikennöitsijöiden kanssa.

Päätös

81

Asiakkaiden suositteluhaluus joukkoliikenteessä kesäkuussa 2021

3/08.01.00.07/2021 [Asiakkaiden suositteluhaluus joukkoliikenteessä (NPS)]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Osastonjohtaja Mari Flink, p. 040 715 0440 ja
asiakaskokemuksen asiantuntija Katariina Kunnaton, p. 041 527 6412

Kesäkuussa 2021 suositteluindeksi (NPS-luku) oli 29, mikä vastaa hyvää tulosta. Suosittelijoiden osuus kaikista vastaajista oli 47 % ja arvostelijoiden osuus 18 %. NPS-luku nousi edellisestä maaliskuun 2021 tutkimuksesta, jolloin suositteluindeksi oli 24.

Erytisen tyytyväisiä asiakkaat olivat matkalippujen ostamisen helppouteen sekä HSL:n ympäristövastuullisuuteen. Kesäkuussa vastaajat olivat maaliskuun kyselyyn verrattuna tyytyväisempiä sekä kokemukseen joukkoliikenteellä matkustamisen turvallisuudesta (+ 23 %-yksikköä) että joukkoliikenteen riittävään väljyyteen ruuhka-aikoina (+ 6 %-yksikköä).

Suositteluhaluus oli suurinta Helsingin A-vyöhykkeellä (37). Suositteluhaluus oli hyvä myös Helsingin B-vyöhykkeellä (36) ja Vantaan (27) sekä Espoon ja Kauniaisten B-vyöhykkeellä (24) asuvien joukossa. NPS-luku nousi maaliskuun tutkimukseen verrattuna kaikilla muilla vyöhykkeillä paitsi Vantaan C-vyöhykkeellä, missä se laski, sekä Espoon ja Kauniaisten B-vyöhykkeellä, missä se pysyi samana.

Noin kolmannes (32 %) vastaajista on tehnyt etätöitä 5 päivänä viikossa viimeisten 3 kk aikana. Sama osuus (32 %) haluaisi tehdä etätöitä vähintään 3 päivänä viikossa, sitten kun korona ei enää rajoita liikkumista ja ihmisten välisiä kontakteja. Säännöllinen etätö on suosituinta 30–39- sekä 40–49-vuotiaiden keskuudessa sekä hieman suosittumpaa miesten kuin naisten keskuudessa.

Kyselyssä kysyttiin myös työmatkaetuun liittyviä kysymyksiä. Noin neljänneksellä työssäkävivistä vastaajista (23 %) on käytössään työsuhdematkalippu. Noin puolella työssäkävivistä vastaajista (48 %) työnantaja ei tarjoa lippuetua. Kysyttäessä omiin tarpeisiin soveltuvaa lipputyyppeä 44 % vastasi kausilippu ja 42 % arvo- tai kertalippu.

HSL kysyy asiakkailtaan kvartaaleittain HSL:n palvelun suositteluhaluudesta. Sähköpostilla asiakaskantaan tehtävän kyselyn perusteella lasketaan NPS-indeksiluku (Net Promoter Score), joka voi vaihdella -100...+100 välillä. Kysely tehdään maaliskuussa, kesäkuussa, syyskuussa ja joulukuussa.

Ehdotus

Hallitus päättää merkitä asiakkaiden suositteluhaluuden (NPS) tulokset tiedoksi.

Päätös

82

Joukkoliikenteen kaluston laatututkimus keväällä 2021

568/08.01.00.07/2020 [Joukkoliikennekaluston laatututkimukset (JOLA)]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Osastonjohtaja Sini Puntanen, p. 040 501 3362,
ryhmäpäällikkö Marko Vihervuori, p. 09 4766 4382,
liikennetutkija Erika Rintamäenpää, p. 040 681 3025

HSL tutkii joukkoliikenteen kaluston laatua havainnointitutkimuksella. Poikkeamapisteitä kertyy, kun laadussa havaitaan poikkeama. Tulosten esitysmuoto on bussi-/vaunu-/junayksikkökohtainen poikkeamapisteiden keskiarvo. Mitä vähemmän poikkeamapisteitä on, sitä parempi on kaluston laatu. Eri liikennemuotojen tulokset eivät ole keskenään vertailukelpoisia johtuen kalust ominaisuuksista ja tutkittavien laatutekijöiden määrästä. Kevään 2021 tutkimuskaudella bussin, ratikan sekä metron tulos parani, ja lähijunan tulos heikkeni verrattuna viime syksyn tutkimuskauteen.

Bussikaluston kunto oli jälleen ennätyshyvä

Bussiliikenteen poikkeamapisteet olivat kevään tutkimuskaudella ennätysmatalat. Koko bussikaluston poikkeamapisteiden keskiarvo oli 11 pistettä, kun viime syksynä pisteitä oli keskimäärin 19. Poikkeamapisteet laskivat tai pysyivät samana kaikkien tutkittavien laatutekijöiden kohdalla verrattuna viime syksyyn. Yhdenkään laatutekijän poikkeamia ei esiintynyt merkittäviä määriä. Erot eri bussiliikennöitsijöiden välillä kaventuivat. Liikennöitsijöiden poikkeamapistemäärä oli keväällä enimmillään 18 ja pienimmillään 3.

Metro- ja raitiovaunukaluston laatu pysyi hyvänä

Raitioliikenteen tulos parani hieman kevään kaudella verrattuna viime syksyyn. Raitioliikenteen poikkeamapisteiden keskiarvo oli 8 pistettä, kun viime syksynä pisteiden keskiarvo oli 12. Puutteita löytyi edelliseen tutkimuskauteen verrattuna vähemmän ikkunoista ja enemmän istuimien kunnosta. Ero nivelraitiovaunujen ja Articien poikkeamapisteissä kasvoi hieman edelliseen tutkimuskauteen verrattuna. Nivelraitiovaunun keskimääräiset poikkeamapisteet olivat kevään kaudella 14 pistettä ja Articin 4 pistettä. Tutkituista raitiovaunuista 40 % oli nivelraitiovaunuja ja 60 % Articeja.

Metrolilikenteen tulos parani myös hieman verrattuna syksyn 2020 tutkimuskauteen. Metrojunan keskimääräiset pisteet olivat 16 poikkeamapistettä kevään tutkimuskaudella, kun viime syksyn kaudella pisteitä oli 19. Metrossa havaittiin jälleen eniten ikkunoiden ja ikkunanpielien sekä seinien ja tukitankojen poikkeamia. Eri metrojunasarjoista löydettiin erilaisia vikoja; M100:sta löydettiin eniten ikkunoiden, M200:sta lattioiden ja M300:sta seinien ja tukitankojen poikkeamia.

Lähijunakaluston kunto heikkeni selvästi istuimien siisteyden puutteiden vuoksi

Lähijunaliikenteessä tutkitaan Sm5-kalustoa, jota on kahta sarjaa. Kevään 2021 tutkimuskaudella molempien junasarjojen kaluston laatu heikkeni, ja ero kahden junasarjan välillä kasvoi selvästi. Lähijunien keskimääräiset poikkeamapisteet olivat kevään tutkimuskaudella 193 pistettä, kun viime syksynä pisteitä oli 43. Kuten aiemminkin, lähijunista löytyi eniten istuimien siisteyden puutteita. Kevään tuloksen heikentyminen johtui lähes täysin siitä, että istuimien siisteyden poikkeamia havaittiin selvästi aiempaa enemmän. Istuimien siisteyden poikkeamat painottuvat voimakkaasti vanhempaan Sm5-sarjan kalustoon, jonka kankainen istuinmateriaali eroaa uudemman junasarjan nahkaisesta materiaalista. Vanhemman junasarjan istuinmateriaalin vaihdos tullaan tekemään viimeistään kesäkuun 2022 loppuun mennessä.

Taustatietoa tutkimuksesta

Kevään 2021 tulokset sisältävät 4 189 bussin, vaunun ja junayksikön havainnot. Havainnoista 73 % tehtiin bussiliikenteessä, 8 % raitioliikenteessä, 12 % metrolinjoilla ja 7 % lähijunaliikenteessä. Kevään tutkimuskausi ulottui tammikuun puolivälistä toukokuun puoliväliin asti, ja se toteutettiin normaalisti koronavirusepidemiasta huolimatta. Matkustajamäärät olivat tutkimuskauden aikana keskimäärin -23 % ja - 49 % pienemmät verrattuna vastaaviin ajankohtiin vuosina 2020 ja 2019, mikä on voinut vaikuttaa kaluston siisteyteen tai toisaalta kaluston puutteiden havainnoimiseen.

Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään liikennöitsijöille maksettavien laatubonusten ja heiltä perittävien laatusanktioiden määrittelyssä, sekä kaluston laadun kehittämisessä. Kaluston laadunvalvonnan tavoitteena on parantaa matkustajan kokemaa laatua. Kaluston laatu tutkimus aloitettiin vuonna 2012, ja sen jälkeen myös asiakkaiden tyytyväisyys joukkoliikenteen kaluston laatuun on parantunut selvästi kaikkien kulkumuotojen kohdalla. Esimerkiksi kevään 2012 asiakastyytyväisyystutkimuksessa bussien siisteyteen oli tyytyväisiä 66 % vastaajista, kun taas keväällä 2021 tyytyväisiä oli 80 % vastaajista.

Ehdotus

Hallitus päättää merkitä kaluston laatu tutkimuksen kevään 2021 tulokset tiedoksi.

Päätös

83

Lausunnon antaminen valtion väyläverkon investointiohjelmasta vuosille 2022–2029

259/00.04.02/2021 [Valtion väyläverkon investointiohjelma vuosille 2022-2029]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelijat Osastonjohtaja Sini Puntanen, p. 040 501 3362,
ryhmäpäällikkö Aarno Kononen, p. 040 663 6744 ja
liikennesuunnittelija Riikka Aaltonen, p. 040 161 2234

Väylävirasto pyytää lausuntoja luonnoksesta valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2022–2029.

Väylävirasto laatii vuosittain valtion väyläverkon 8-vuotisen investointiohjelman osana valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman, Liikenne 12 –suunnitelman, toimeenpanoa. Vuosien 2022–2029 investointiohjelma on Väyläviraston tietoon perustuva ehdotus rata-, maantie- ja vesiväylähankkeiden toteuttamisesta ja niiden vaikutuksista.

Investointiohjelmaa hyödynnetään mm. talousarvioesityksen valmistelussa. Investointiohjelma sisältää isoja kehittämishankkeita, isoja peruskorjaushankkeita ja hankekokonaisuuksia sekä pienempiä parantamishankkeita. Jo päätetyt kehittämishankkeet sekä osa perusväylänpidon toimenpiteistä eivät sisälly investointiohjelmaan.

Lausuntokierroksella saatu palaute käydään läpi, ja huomioidaan kokonaisuus vaikuttavuuden kautta valtion väyläverkon investointiohjelman viimeistelyssä sekä seuraavan investointiohjelman valmistelussa.

Väylävirasto pyytää jatkotyön pohjaksi lausuntoja erityisesti seuraavista asioista:

- Onko investointiohjelmassa kuvattu ymmärrettävästi sen valmisteluperiaatteet?
- Investointiohjelman laatimista ovat ohjanneet Liikenne 12 –suunnitelman lähtökohdat, tavoitteet, strategiset linjaukset ja toimenpiteet. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin? Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?
- Onko mielestänne ohjelmaa mahdollista muuttaa Liikenne 12 –suunnitelman talousraamin puitteissa siten, että valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet toteutuisivat paremmin ja kokonaisvaikutusten arvioinnin mukaan tulos olisi parempi? Miten muuttaisitte ohjelmaa ja miten perustelette paremmat vaikutukset?
- Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seurantaa? Saako Väylävirasto riittävästi ja oikea-aikaisesti tietoa väyläverkon kunnossapito- ja kehittämistarpeista mm. alueellisen liikennejärjestelmätyön, väylien suunnittelun ja asiakkuusyhteistyön avulla?
- Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmaa?

Väylävirasto pyytää toimittamaan lausunnot Lausuntopalvelun kautta, www.lausuntopalvelu.fi viimeistään 15.9.2021.

HSL arvioi lausunnossaan erityisesti, miten investointiohjelma toteuttaa valtion ja Helsingin seudun kuntien välistä MAL-sopimusta vuosille 2020–2031 sekä MAL 2019 -suunnitelmaa ja siten edesauttaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.

Tiivistelmä

HSL:n näkemyksen mukaan

- *valtion investointeja tulee suunnata voimakkaammin kaupunkiseuduille niiden vaikuttavuuden takia,*
- *MAL-kaupunkiseutujen yhteisrahoitteisiin hankkeisiin tulee varautua merkittävästi esitettyä suuremmalla rahoituskehyksellä ja kustannusjaon periaatteet tulee sopia yhteistyössä kaupunkien kanssa*
- *valtion väyläverkon investointiohjelmassa tulee sitoutua Liikenne 12 -tavoitteiden lisäksi liikenteen päästövähennystavoitteisiin (Fossiilittoman liikenteen tiekartta), liikenneturvallisuustavoitteisiin (liikenneturvallisuusstrategia) sekä meluntorjunnan toimintasuunnitelmaan.*

Ehdotus Hallitus päättää antaa valtion väyläverkon investointiohjelmasta vuosille 2022-2029 liitteen mukaisen lausunnon.

Päätös

Liitteet Lausunto valtion väyläverkon investointiohjelmasta vuosille 2022-2029

84**Tietosuojavastaavan varahenkilön nimeäminen**

278/00.01.01/2021 [Tietosuojavastaavan ja tämän varahenkilön nimeäminen]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Tietosuojavastaava Antti-Pekka Röntynen, p. 040 827 1158

Hallitus on kokouksessaan 17.4.2018 § 52 nimittänyt HSL:lle tietosuojavastaavaksi hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen ja tietosuojavastaavan sijaiseksi tietosuoja-asiantuntija Mikko Näreahon. Tapahtuneiden henkilömuutosten vuoksi aiempaa päätöstä on syytä päivittää tietosuojavastaavan varahenkilön osalta ja nimetä tehtävään tietosuoja-asiantuntija Maria Puhtimäki. Puhtimäellä on vahva tietosuojalainsäädännön ja -käytänteiden tuntemus, minkä perusteella hänet voidaan nimetä tietosuojavastaavan varahenkilöksi.

Hallintosäännön 7 §:n hallituksen lisätehtävien kohdan 15 mukaan hallitus vastaa tietosuojasta ja nimeää tietosuojavastaavan.

Ehdotus Hallitus päättää nimetä tietosuojavastaavan varahenkilöksi tietosuoja-asiantuntija Maria Puhtimäen 24.8.2021 alkaen toistaiseksi.

Päätös

85**Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 21.1.2020 § 5 koskien nivelsähköbussiliikenteen aloittamista linjoilla 18 ja 39**

263/08.01.00.00/2021 [Oikaisuvaatimus HSL:n hallituksen 21.1.2020 kokouksen päätökseen: Nivelsähköbussiliikenteen aloittaminen linjoilla 18 ja 39]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelijat Hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen, p. 040 827 1158,
lakimies Anu Ojala, p. 040 519 1393

Hallitus on kokouksessaan 21.1.2020 § 5 päättänyt hyväksyä nivelsähköbussiliikenteen aloituksen linjoilla 18 ja 39. Päätöksessä hallitus on päättänyt esittää Helsingin kaupungille, että kaupunki varautuu järjestämään nivelkalustolle riittävät pysäkkitalat latausta varten linjojen 18 ja 39 päätepysäkeiltä, tekemään tarvittavat muut toimenpiteet latausjärjestelmien toteuttamiseksi sekä varmistamaan tarvittavilla järjestelyillä liikenteen hyvä sujuvuus esitetyillä reittiosuuksilla sekä mahdollisen Länsi-Helsingin raitiotien rakentamisen aikana. Päätös on saanut lainvoiman alkuvuonna 2020.

Asunto-osakeyhtiö Manula on tehnyt oikaisuvaatimuksen hallituksen päätöksestä 21.1.2020 § 5. Oikaisuvaatimus on saapunut 16.7.2021. Hallintolain 49 c §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos oikaisuvaatimusta ei ole tehty määräajassa, oikaisuvaatimus jätetään tutkimatta. Hallintolain 62 §:n mukaisesti tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on julkaistu HSL:n internetsivuilla. Pöytäkirja on julkaistu HSL:n verkkosivuilla 21.1.2020.

Pysäkki-infraan liittyen HSL:n tehtävänä on joukkoliikenteen suunnittelu ja tilaus sekä pysäkin käytöstä päättäminen. Lisäksi todetaan, että pysäkin tarkempi sijoittaminen kaupunkikuvaan ei ole Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän päätäntävallassa, vaan se kuuluu jäsenkunnalle.

Ehdotus Hallitus päättää jättää oikaisuvaatimuksen tutkimatta hallintolain 49 c §:n 2 momentin perusteella, sillä oikaisuvaatimusta ei ole tehty sille varatussa määräajassa.

Päätös

Liitteet Hallituksen kokouksen 21.1.2020 § 5 päätös
Oikaisuvaatimus

86

Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 25.5.2021 § 56 koskien yksinoikeuden myöntämistä tarjouskilpailun 53/2021 voittaneille liikennöitsijöille

49/08.01.01.00/2021 [Bussiliikenteen tarjouskilpailu 53/2021]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelijat Osastonjohtaja Tero Anttila, p. 050 555 2932,
hankinta-asiantuntija Anu Eloranta, p. 040 664 1087,
lakimies Anu Ojala, p. 040 519 1393

HSL:lle on saapunut 7.6.2021 Oy Pohjolan Liikenne Ab:n oikaisuvaatimus koskien hallituksen kokouksen 25.5.2021 § 56 päätöstä yksinoikeuden myöntämisestä tarjouskilpailun 53/2021 voittaneille liikennöitsijöille kohteen 271 osalta.

Oy Pohjolan Liikenne Ab (myöhemmin myös Pohjolan Liikenne) on vaatinut, että Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä kumoaa HSL:n hallituksen päätöksen 25.5.2021 § 56 yksinoikeuden myöntämisestä tarjouskilpailun 53/2021 voittaneille liikennöitsijöille kohteen 271 osalta. Pohjolan Liikenteen mukaan hankintamenettely on ollut oikaisuvaatimuksen kohteena olevilta osin julkisia hankintoja koskevien oikeusohjeiden vastainen, minkä vuoksi tarjouskilpailun lopputulos on virheellinen. Pohjolan Liikenne on toimittanut tarjouskilpailua koskeneesta hankintapäätöksestä oikaisuvaatimuksen HSL:lle ja valituksen markkinaoikeudelle.

HSL:n hallitus on päätöksellään 15.6.2021 § 68 hylännyt hankinta-oikaisuvaatimuksen. Hankintaa koskeva valitusasia on vireillä markkinaoikeudessa. Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (hankintalaki) 150 §:n 1 momentin mukaan hankinnassa, jossa on noudatettava odotusaikaa tai hankintalain 131 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräaikaa, hankintayksikkö ei saa tehdä hankintasopimusta, jos asia on saatettu valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Päätöksen 25.5.2021 § 56 mukainen tarjouskilpailun voittaneen liikennöitsijän yksinoikeus liikennöintiin tulee voimaan vasta kun sopimus astuu voimaan. Koska päätöksen mukainen yksinoikeus ei tule voimaan ennen sopimuksen voimaantuloa ja hankintasopimusta ei tehdä ennen kuin valitusasia on käsitelty, ei päätöstä yksinoikeuden myöntämisestä tarjouskilpailun voittaneille liikennöitsijöille ole tarvetta Pohjolan liikenteen vaatimuksen perusteella muuttaa.

Ehdotus Hallitus päättää hylätä esittelytekstistä ilmenevillä perusteilla Pohjolan Liikenteen 7.6.2021 tekemän oikaisuvaatimuksen koskien hallituksen päätöstä 25.5.2021 § 56.

Päätös

Liitteet Hallituksen kokouksen 25.5.2021 § 56 päätös
Oikaisuvaatimus

87

Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset, Tiinanen

263/02.08.02/2020 [Lippu- ja maksujärjestelmän visiotyö]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelijat Osastonjohtaja Mari Flink, p. 09 4766 4420,
hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen, p. 040 827 1158,
lakimies Anu Ojala, p. 040 519 1393

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Jaakko Tiinanen on tehnyt oikaisuvaatimuksen koskien hallituksen päätöstä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset. Oikaisuvaatimus on saapunut HSL:n kirjaamoon 23.6.2021, joten se on saapunut kuntalain (410/2015) 138 §:n mukaisessa määräajassa. Oikaisuvaatimuksen tekijä on kuntalain 137 §:ssä tarkoitettu kuntayhtymän jäsenkunnan jäsen ja siten oikeutettu jättämään oikaisuvaatimuksen.

Tiinanen vaatii oikaisuvaatimuksesta ilmenevillä perusteilla, että päätös muutetaan poistamalla päätöksestä linjaus, jonka mukaisesti opiskelija-alennuksen saamisedellytykseksi määrättäisiin vuoden 2022 alusta lukien päätoimisen opiskelun ohella myös sovelluksen käyttäminen asiointimuotona.

Hallituksen päätöksen 15.6.2021 § 66 sisältö

Hallituksen päätöksellä 15.6.2021 § 66 päätettiin a) hylätä Omavyöhykemalli tariffityön jatkovalmistelusta; b) hyväksyä päätöksen selostusosan mukainen siirtymävaiheen suunnitelma; c) keskittää opiskelijalippu HSL-sovellukseen vuoden 2022 alusta selostusosan mukaisesti; sekä d) ajaa automaattiverkko alas, lopettaa nykyiseen matkakorttijärjestelmään perustuva myynti ja lakkauttaa arvo tuote tilipohjaisen palvelun käyttöönoton yhteydessä. Lisäksi hallitus päätti valtuuttaa toimitusjohtajan täsmentämään b), c) ja d) -kohtien mukaisia suunnitelmia sekä päättämään tilipohjaisen palvelun käyttöönoton tarkemmasta aikataulusta.

Sovellettava lainsäädäntö

Kuntalain 134 §:n mukaan kunnanhallituksen, lautakunnan ja valiokunnan, niiden jaoston sekä niiden alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. Oikaisuvaatimus tehdään asianomaiselle toimielimelle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Kuntalain 137 §:n mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Kuntayhtymän viranomaisen päätöksestä oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä myös

kuntayhtymän jäsenkunta ja sen jäsen sekä kuntien yhteisen toimielimen päätöksestä sopimukseen osallinen kunta ja sen jäsen.

Kuntalain 138 §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä sekä laillisuus- että tarkoituksenmukaisuusperusteella.

Kuntalain 143 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Kuntalain 144 §:n mukaan oikaisuvaatimukseen ja kunnallisvalitukseen sovelletaan siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, mitä hallintolaissa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Hallintolain (434/2003) 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 49d §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

Hallintolain 49g §:n mukaan otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen viranomainen voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen tai hylätä oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuspäätöksessä on annettava perusteltu ratkaisu oikaisuvaatimuksessa esitettyihin vaatimuksiin.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 5 §:n mukaan viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Lain digitaalisten palveluiden saavutettavuudesta (306/2019, digipalvelulaki) 7 §:ssä on määritelty julkishallinnon mobiilisovellusten saavutettavuuden minimivaatimukset.

Julkishallinnon mobiilisovelluksista on laadittava digipalvelulain 9 §:n mukainen saavutettavuusseloste.

Oikaisuvaatimuksen käsittely

HSL-sovellus täyttää lippujen ostamisen osalta digipalvelulain mukaiset saavutettavuusvaatimukset eli lipun ostamisen ei pitäisi estyä saavutettavuuspuutteiden takia. HSL myös kehittää HSL-sovelluksen saavutettavuutta jatkuvasti. Mikäli havaitaan saavutettavuuspuute, joka estää opiskelijaa ostamasta kausilipun HSL-sovellusta, opiskelija-alennuksen hyödyntäminen mahdollistetaan tapauskohtaisesti soveltuvimmalla tavalla.

Opiskelija-alennuksessa on kyse lakiin perustumattomasta, vapaaehtoisesti tarjottavasta etuudesta. Opiskelija-alennuksen keskittäminen HSL-sovellukseen ei riko yhdenvertaisuusperiaatetta. Älypuhelimien omistaminen on ero tosiasiallisissa olosuhteissa eikä henkilöön liittyvä syy. Näin ollen se ei muodosta syrjintäperustetta. HSL varmistaa päätöksen täytäntöönpanossa tapauskohtaisesti, ettei uusi toimintamalli johda myöskään yksittäistapauksissa syrjintään vammaisuuden, toimintakyvyltään, terveydentilan tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Syrjintäkielto ei edellytä, että jokaista asiakasryhmää kohdellaan aina täsmälleen samalla tavalla. Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan erilaisten vapaaehtoisesti tarjottujen alennusten ja muiden etuuksien antaminen opiskelijoille, asevelvollisille tai eläkeläisille tarkoituksin tukea näiden ryhmien kulttuurista ja sosiaalista osallistumisesta, on näihin ryhmiin kuuluvien elämäntilanne huomioon ottaen yleensä pidettävä tavoitteiltaan hyväksyttävänä siitakin huolimatta, että tällaiset käytännöt usein asettavat eri ikäryhmiin kuuluvat henkilöt välillisesti eri asemaan (HE 19/2014 vp). Opiskelija-alennuksen saajien ja muihin alennusryhmiin kuuluvien tilanteet eivät ole rinnastettavissa toisiinsa oikeudellisesti merkityksellisten seikkojen osalta, joten kyseessä ei ole vertailukelpoinen tilanne, eikä käytäntö siten ole syrjivä.

Opiskelija-alennusta ei voida myöntää HSL-sovelluksessa sellaisille opiskelijoille, joiden opiskelijaoikeutta ei voi tarkistaa opetushallituksen digipalvelusta. Tästä käytännön syystä johtuen opiskelija-alennus myönnetään heille HSL-kortille. Muutokset digipalvelun kattavuuteen ovat kuitenkin mahdollisia ja opiskelijat siirtyvät käyttämään HSL-sovellusta sitä mukaa, kun heidän oppilaitoksensa lisätään digipalveluun.

Johtopäätös

Hallituksella on ollut toimivalta päättää asiasta, eikä oikaisuvaatimuksessa ole esitetty sellaisia perusteita, jotka edellyttäisivät päätöksen muuttamista. Kuntalain mukainen oikaisuvaatimus on siten hylättävä.

Päätös voidaan panna täytäntöön jo ennen kuin se on saanut lainvoiman, sillä oikaisuvaatimus tai mahdollinen valitus ei käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi, eikä oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen ole kieltänyt täytäntöönpanoa.

Ehdotus

Hallitus päättää hylätä oikaisuvaatimuksen, jonka Tiinanen on tehnyt hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66, sillä hallituksella on ollut toimivalta päättää kyseisestä asiasta, eikä oikaisuvaatimuksessa ole esitetty sellaisia perusteita, jotka muutoinkaan edellyttäisivät päätöksen muuttamista.

Päätös

Liitteet

Hallituksen kokouksen 15.6.2021 § 66 päätös
Oikaisuvaatimus

88

Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset, Fagerström

263/02.08.02/2020 [Lippu- ja maksujärjestelmän visiotyö]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelijat Osastonjohtaja Mari Flink, p. 09 4766 4420,
hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen, p. 040 827 1158,
lakimies Anu Ojala, p. 040 519 1393

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Alexander Fagerström on tehnyt oikaisuvaatimuksen koskien hallituksen päätöstä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset. Oikaisuvaatimus on saapunut HSL:n kirjaamoon 29.6.2021, joten se on saapunut kuntalain (410/2015) 138 §:n mukaisessa määräajassa. Oikaisuvaatimuksen tekijä on kuntalain 137 §:ssä tarkoitettu kuntayhtymän jäsenkunnan jäsen ja siten oikeutettu jättämään oikaisuvaatimuksen.

Fagerström vaatii oikaisuvaatimuksesta ilmenevillä perusteilla, että opiskelija-alennus myönnetään vain HSL-sovellukseen 1.8.2022 alkaen niille opiskelijoille, joiden opinto-oikeus voidaan tarkastaa Opetushallinnon digipalvelusta ja että opiskelijaoikeus myönnetään näille opiskelijoille matkakortille 31.8.2022 asti.

Fagerström vaatii oikaisuvaatimuksesta ilmenevillä perusteilla, että opiskelija-alennuksen keskittäminen sovellukseen lykätään siihen asti, kunnes tilipohjainen maksujärjestelmä on tullut yleisesti käyttöön. Lisäksi Fagerström vaatii, että opiskelija-alennuksen päivittämisestä matkakortille palvelupisteessä veloitetaan nimellinen palvelumaksu sekä selvitetään, voiko opiskelijastatuksen päivittäminen matkakortille tapahtua HSL:n verkkosivujen kautta.

Lisäksi Fagerström tuo esiin, että lapsille ja vanhuksille pitää taata helppo ja vaivaton tapa maksaa matkansa tilipohjaisessa mallissa ja että heillä on helposti tarjolla samat lippuvaihtoehdot kuin muilla matkustajaryhmillä. Molemmilla ryhmillä on haasteensa, jotka ovat erilaiset ja nämä pitää ottaa huomioon suunnittelussa.

Hallituksen päätöksen 15.6.2021 § 66 sisältö

Hallituksen päätöksellä 15.6.2021 § 66 päätettiin a) hylätä Omavyöhykemalli tariffityön jatkovalmistelusta; b) hyväksyä päätöksen selostusosan mukainen siirtymävaiheen suunnitelma; c) keskittää opiskelijalippu HSL-sovellukseen vuoden 2022 alusta selostusosan mukaisesti; sekä d) ajaa automaattiverkko alas, lopettaa nykyiseen matkakorttijärjestelmään perustuva myynti ja lakkauttaa arvotuote tilipohjaisen palvelun käyttöönoton yhteydessä. Lisäksi hallitus päätti valtuuttaa toimitusjohtajan täsmentämään b), c) ja d) -kohtien mukaisia suunnitelmia sekä päättämään tilipohjaisen palvelun käyttöönoton tarkemmasta aikataulusta.

Sovellettava lainsäädäntö

Kuntalain 134 §:n mukaan kunnanhallituksen, lautakunnan ja valiokunnan, niiden jaoston sekä niiden alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. Oikaisuvaatimus tehdään asianomaiselle toimielimelle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Kuntalain 137 §:n mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Kuntayhtymän viranomaisen päätöksestä oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä myös kuntayhtymän jäsenkunta ja sen jäsen sekä kuntien yhteisen toimielimen päätöksestä sopimukseen osallinen kunta ja sen jäsen.

Kuntalain 138 §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä sekä laillisuus- että tarkoituksenmukaisuusperusteella.

Kuntalain 143 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Kuntalain 144 §:n mukaan oikaisuvaatimukseen ja kunnallisvalitukseen sovelletaan siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, mitä hallintolaissa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Hallintolain 49d §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

Hallintolain 49g §:n mukaan otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen viranomainen voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen tai hylätä oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuspäätöksessä on annettava perusteltu ratkaisu oikaisuvaatimuksessa esitettyihin vaatimuksiin.

Oikaisuvaatimuksen käsittely

Opiskelija-alennus

Oikaisuvaatimuksessa esitettyä ratkaisua opinto-oikeuksien tarkistamiseen ei ole mahdollista toteuttaa HSL:n nykyisessä matkakorttijärjestelmässä. Ottaen huomioon tulevan siirtymän uuteen tilipohjaiseen järjestelmään, tällaisen teknisten muutosten toteuttaminen nykyiseen järjestelmään ei ole tarkoituksenmukaista. Opiskelijaoikeuden tarkastaminen onnistuu nykyisessä HSL-sovelluksessa sekä jatkossa tulevassa tilipohjaisessa palvelussa HSL:n verkkosivuilla.

Opiskelija-alennuksen keskittämisen HSL-sovellukseen tavoitteena on vähentää palvelupisteiden kuormaa, varmistaa sujuva siirtymä nykyisestä järjestelmästä uuteen palveluun ja tarjota parempi asiakaskokemus, kun opiskelijoiden ei tarvitse hakea joka vuosi erikseen päivitystä HSL-kortille palvelupisteestä.

Muut seikat

Oikaisuvaatimuksen kohteena olevassa päätöksessä ei ole päätetty tilipohjaisen mallin lippuvaihtoehtoista tai niiden maksutavoista. HSL kehittää kuitenkin uutta

tilipohjaista palvelua sellaiseksi, että lippujen hankkiminen on kaikille asiakasryhmille helppoa.

Johtopäätös

Hallituksella on ollut toimivalta päättää asiasta, eikä oikaisuvaatimuksessa ole esitetty sellaisia perusteita, jotka edellyttäisivät päätöksen muuttamista. Kuntalain mukainen oikaisuvaatimus on siten hylättävä.

Päätös voidaan panna täytäntöön jo ennen kuin se on saanut lainvoiman, sillä oikaisuvaatimus tai mahdollinen valitus ei käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi, eikä oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen ole kieltänyt täytäntöönpanoa.

Ehdotus

Hallitus päättää hylätä oikaisuvaatimuksen, jonka Fagerström on tehnyt hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66, sillä hallituksella on ollut toimivalta päättää kyseisestä asiasta, eikä oikaisuvaatimuksessa ole esitetty sellaisia perusteita, jotka muutoinkaan edellyttäisivät päätöksen muuttamista.

Päätös

Liitteet

Hallitus kokouksen 15.6.2021 § 66 päätös
Oikaisuvaatimus

89

Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset, Peuhkuri

263/02.08.02/2020 [Lippu- ja maksujärjestelmän visiotyö]

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelijat Osastonjohtaja Mari Flink, p. 09 4766 4420,
hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen, p. 040 827 1158,
lakimies Anu Ojala, p. 040 519 1393

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Janne Peuhkuri on tehnyt oikaisuvaatimuksen koskien hallituksen päätöstä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset. Oikaisuvaatimus on saapunut HSL:n kirjaamoon 18.6.2021, joten se on saapunut kuntalain (410/2015) 138 §:n mukaisessa määräajassa. Oikaisuvaatimuksen tekijä on kuntalain 137 §:ssä tarkoitettu kuntayhtymän jäsenkunnan jäsen ja siten oikeutettu jättämään oikaisuvaatimuksen.

Peuhkuri vaatii ensisijaisesti seuraavaa:

- päätös kumotaan siltä osin, että oikeus opiskelija-alennuksen saamiseen koskisi vain mobiililippua ja opiskelija-alennus tulee voida saada joko matkakortille tai toissijaisesti muulle tunnisteena toimivalle fyysiselle kortille;
- päätöstä ei saa panna täytäntöön tältä osin ennen kuin se on saanut lainvoiman tai jos täytäntöönpano on aloitettu, tulee se keskeyttää.
- päätöstä korjataan siten, että määritellään selkeästi, että matkakorttijärjestelmän ja automaattien alasajo saa alkaa vasta, kun lähimaksu on käytössä kaikessa liikenteessä; ja
- päätöstä korjataan siten, että arvolippujen käyttämiseksi ei vaadita
- mobiililippua tai pankkikorttia, jolla toimii lähimaksu, vaan matkakortti tai toissijaisesti muu fyysinen NFC-tekniikkaan perustuva tunniste riittää.

Peuhkuri vaatii toissijaisesti seuraavaa:

- päätös kumotaan; ja
- päätöstä ei saa panna täytäntöön opiskelija-alennuksen osalta ennen kuin se on saanut lainvoiman tai jos täytäntöönpano on aloitettu, tulee se keskeyttää.

Hallituksen päätöksen 15.6.2021 § 66 sisältö

Hallituksen päätöksellä 15.6.2021 § 66 päätettiin a) hylätä Omavyöhykemalli tariffityön jatkovalmistelusta; b) hyväksyä päätöksen selostusosan mukainen siirtymävaiheen suunnitelma; c) keskittää opiskelijalippu HSL-sovellukseen vuoden 2022 alusta selostusosan mukaisesti; sekä d) ajaa automaattiverkko alas, lopettaa nykyiseen matkakorttijärjestelmään perustuva myynti ja lakkauttaa arvo tuote tilipohjaisen palvelun käyttöönoton yhteydessä. Lisäksi hallitus päätti valtuuttaa toimitusjohtajan täsmentämään b), c) ja d) -kohtien mukaisia suunnitelmia sekä päättämään tilipohjaisen palvelun käyttöönoton tarkemmasta aikataulusta.

Sovellettava lainsäädäntö

Kuntalain 8 §:n mukaan kuntayhtymä vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta.

Kuntalain 134 §:n mukaan kunnanhallituksen, lautakunnan ja valiokunnan, niiden jaoston sekä niiden alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. Oikaisuvaatimus tehdään asianomaiselle toimielimelle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Kuntalain 137 §:n mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Kuntayhtymän viranomaisen päätöksestä oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä myös kuntayhtymän jäsenkunta ja sen jäsen sekä kuntien yhteisen toimielimen päätöksestä sopimukseen osallinen kunta ja sen jäsen.

Kuntalain 138 §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä sekä laillisuus- että tarkoituksenmukaisuusperusteella.

Kuntalain 143 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Kuntalain 144 §:n mukaan oikaisuvaatimukseen ja kunnallisvalitukseen sovelletaan siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, mitä hallintolaissa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.

Hallintolain 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 19 §:n mukaan asia pannaan vireille kirjallisesti ilmoittamalla vaatimukset perusteineen. Viranomaisen suostumuksella asian saa panna vireille myös suullisesti.

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Hallintolain 41 § mukaan, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta. Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla. Asian vireilläolosta ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa, jos se vaarantaa ratkaisun tarkoituksen toteutumisen tai aiheuttaa muuta merkittävää haittaa taikka jos se on ilmeisen tarpeetonta.

Hallintolain 49d §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt

päätöksen. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

Hallintolain 49g §:n mukaan otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen viranomaisen voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen tai hylätä oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatuspäätöksessä on annettava perusteltu ratkaisu oikaisuvaatimuksessa esitettyihin vaatimuksiin.

Tarkastusmaksun perimisoikeus myönnetään tarkastusmaksusta annetun lain (469/1979) 4 §:n mukaan ja peruutetaan saman lain 7 §:n mukaan.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 5 §:n mukaan viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Oikaisuvaatimuksen käsittely

Opiskelija-alennus

Opiskelija-alennuksen keskittäminen HSL-sovellukseen ei tee joukkoliikenteen käyttöä vähemmän houkuttelevaksi, vaan vähentää palvelupisteiden kuormaa ja tarjoaa paremman asiakaskokemuksen, kun opiskelijoiden ei tarvitse hakea joka vuosi erikseen päivitystä HSL-kortille. Näin ollen keskittäminen on tarkoituksenmukaista. Kaikki HSL:n asiakkaat voivat halutessaan edelleen ostaa kausilipun myös HSL-kortille, opiskelija-alennuksen kuitenkin saa vain HSL-sovelluksessa ostetusta lipusta.

Ei ole minkäänlaista syytä olettaa, että opiskelija-alennuksen keskittäminen johtaisi tilanteeseen, jossa HSL:ltä joudutaan ottamaan pois oikeus antaa tarkastusmaksuja, sillä perusteella, että lippujen hankintaa ei ole järjestetty varmaksi ja käyttöä yksinkertaiseksi joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain 4 § 2 mom. 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Opiskelija-alennuksessa on kyse lakiin perustumattomasta, vapaaehtoisesti tarjottavasta etuudesta. Joukkoliikenteen järjestäjällä on oikeus käyttää harkintavaltaa matkalippujen hinnoittelussa ja vapaaehtoisesti tarjottujen alennusten antamisessa. Lainsäädäntö ei edellytä alennuksen antamista joukkoliikenteen lippujen hinnoista, eikä siten myöskään sitä, että alennus annettaisiin kaikista lipputyypeistä tai kaikista eri myyntikanavista hankittavista lipuista.

Opiskelija-alennuksen keskittäminen HSL-sovellukseen ei riko yhdenvertaisuusperiaatetta. Älypuhelimien omistaminen on ero tosiasiallisissa olosuhteissa eikä henkilöön liittyvä syy. Näin ollen se ei muodosta syrjintäperustetta. HSL:n varmistaa päätöksen täytäntöönpanossa tapauskohtaisesti, ettei uusi toimintamalli johda myöskään yksittäistapauksissa syrjintään vammaisuuden, toimintakyvyn, terveydentilan tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Syrjintäkielto ei edellytä, että jokaista asiakasryhmää kohdellaan aina täsmälleen samalla tavalla. Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan erilaisten vapaaehtoisesti tarjottujen alennusten ja muiden etuuksien antaminen opiskelijoille, asevelvollisille tai eläkeläisille tarkoituksin tukea näiden ryhmien kulttuurista ja sosiaalista osallistumista, on näihin ryhmiin kuuluvien elämäntilanne huomioon ottaen yleensä pidettävä tavoitteiltaan hyväksyttävänä siitakin huolimatta, että tällaiset käytännöt usein asettavat eri ikäryhmiin kuuluvat henkilöt välillisesti eri asemaan (HE 19/2014 vp). Opiskelija-alennuksen saajien ja muihin alennusryhmiin kuuluvien tilanteet eivät ole rinnastettavissa toisiinsa oikeudellisesti merkityksellisten seikkojen osalta, joten kyseessä ei ole vertailukelpoinen tilanne, eikä käytäntö siten ole syrjivä.

Oikaisuvaatimuksessa esitettyä ratkaisua opinto-oikeuksien tarkistamiseen ei ole mahdollista toteuttaa HSL:n nykyisessä matkakorttijärjestelmässä ilman merkittäviä kustannuksia. Ottaen huomioon tulevan siirtymän uuteen tilipohjaiseen järjestelmään, tällaisen teknisten muutosten toteuttaminen nykyiseen järjestelmään ei ole tarkoituksenmukaista. Oikaisuvaatimuksen kohteena olevassa päätöksessä kuvattujen toimet ovat siten oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.

HSL on myös huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla tuoreimmat tilastot älypuhelinien käytöstä Tilastokeskukselta. Vuoden 2020 tutkimuksen perusteella kaikilla opiskelijoilla on Suomessa käytössä älypuhelin.

Opiskelija-alennuksen antamisessa yksittäiselle HSL:n asiakkaalle ei ole kyse hallintoasian ratkaisusta, sillä asiassa ei tehdä valituskelpoista päätöstä, joten hallintoasian vireillepanoa koskevia säännöksiä ei sovelleta. HSL:n vapaaehtoisesti antaman opiskelija-alennus annetaan automaattisesti HSL:n päättämien ehtojen mukaisesti.

Vapaaehtoisen alennuksen rajaamisen ei voida katsoa olevan asia, jossa HSL:llä olisi velvollisuus varata henkilöille mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta, sillä ratkaisulla ei ole niin huomattavaa vaikutusta henkilöiden oloihin.

Muut seikat

Oikaisuvaatimuksen kohteena olevassa päätöksessä ei ole päätetty, että satunnainen matkustaminen vaatisi siirtymävaiheessa mobiilisovelluksen käyttöä. Matkakorttijärjestelmän ja automaattien alasajon ja lähimaksun käyttöönoton tarkemmasta aikataulusta päätetään myöhemmin.

Johtopäätös

Hallituksella on ollut toimivalta päättää asiasta, eikä oikaisuvaatimuksessa ole esitetty sellaisia perusteita, jotka edellyttäisivät päätöksen muuttamista. Kuntalain mukainen oikaisuvaatimus on siten hylättävä.

Päätös voidaan panna täytäntöön jo ennen kuin se on saanut lainvoiman, sillä oikaisuvaatimus tai mahdollinen valitus ei käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi, eikä oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen ole kieltänyt täytäntöönpanoa.

Ehdotus

Hallitus päättää hylätä oikaisuvaatimuksen, jonka Peuhkuri on tehnyt hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66, sillä hallituksella on ollut toimivalta päättää kyseisestä asiasta, eikä oikaisuvaatimuksessa ole esitetty sellaisia perusteita, jotka edellyttäisivät päätöksen muuttamista.

Päätös**Liitteet**

Hallituksen kokouksen 15.6.2021 § 66 päätös
Oikaisuvaatimus

90**Kuntalain mukaista otto-oikeutta varten toimitetut päätökset**

Hallitus

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen p. 040 827 1158

Hallitukselle on toimitettu kuntalain 92 §:n mukaista otto-oikeutta varten toimitusjohtajan ja osastonjohtajien viranhaltijapäätökset ajalta 4.6.–12.8.2021.

Päätösluettelo on liitteenä.

Ehdotus Hallitus päättää olla ottamatta käsiteltäväkseen liitteessä mainittuja päätöksiä.

Päätös

Liite Päätösluettelo 4.6.-12.8.2021

91**Tiedoksi merkittävät asiat**

Hallitus

Esittelijä
ValmistelijaToimitusjohtaja Mika Nykänen
Hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen p. 040 827 1158

HSL on antanut seuraavat lausuntopyynnöt, lausunnot ja kannanotot:

- Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi;
- Lausunto Helsingin liikenneturvallisuuden kehittämisohjelmasta 2022-2026;
- Lausunto Espoon Ruukinhuhdan (alue 420123) asemakaavan muutosehdotuksesta;
- Kannanotto Kumpulanmäen asemakaavan muutoksesta;
- Pyyntö luottamushenkilöedustajien nimeämisestä MAL 2023 -suunnitelman valmisteluun.

HSL:lle ovat saapuneet seuraavat asiakirjat:

- Lausuntopyyntö Mäntsälän kunnan yleiskaavasta 2050;
- Uudenmaan ELY-keskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelma 2022-2025;
- Lausuntopyyntö Helsinki - Turku nopeaa junayhteyttä koskevasta täydennetystä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Ehdotus

Hallitus päättää merkitä asiat tiedoksi.

Päätös

Liitteet

Lausunto luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi (Dnro 236/2021)

Lausunto Helsingin liikenneturvallisuuden kehittämisohjelmasta 2022-2026 (Dnro 208/2021)

Lausunto Espoon Ruukinhuhdan (alue 420123) asemakaavan muutosehdotuksesta (Dnro 220/2021)

Kannanotto Kumpulanmäen asemakaavan muutoksesta (Dnro 203/2021)

Pyyntö luottamushenkilöedustajien nimeämisestä MAL 2023 -suunnitelman valmisteluun (Dnro 752/2020)

Lausuntopyyntö Mäntsälän kunnan yleiskaavasta 2050 (Dnro 260/2021)

Uudenmaan ELY-keskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelma 2022-2025 (Dnro 256/2021)

Lausuntopyyntö Helsinki - Turku nopeaa junayhteyttä koskevasta täydennetystä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (Dnro 758/2020)

92**Muut asiat ja seuraava kokous**

Hallitus

Esittelijä
Valmistelija

Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen p. 040 827 1158

Ehdotus

Hallitus päättää kokoontua seuraavan kerran aiemmin päätetyn mukaisesti tiistaina 21.9.2021 klo 9.00. Kyseinen kokous on yhtymäkokouksessa 14.9.2021 valittavan toimikauden 2021-2025 hallituksen ensimmäinen. Kokous voidaan järjestää tilanteesta riippuen joko sähköisenä tai läsnäolokokouksena.

Seuraavat iltakoulut ovat tiistaina 7.9.2021 klo 13.00 alkaen ja keskiviikkona 15.9.2021 klo 13.00 alkaen.

Yhtymäkokous järjestetään tiistaina 14.9.2021 klo 9.00 alkaen.

Päätös